

Ριζωμένο βαθιά στη γη της Καρπασίας

Η μακραίωνη ιστορία του Ριζοκαρπάσου δεν χάνεται στο διάβα του χρόνου

**Της Ιωάννας
Αλεξάνδρου**

Το Ριζοκάρπασο βρίσκεται 67 χλμ. βορειοανατολικά της πόλης της Αμμοχώστου και είναι ο τελευταίος οικισμός της χερσονήσου της Καρπασίας. Τα όριά του φτάνουν μέχρι το νησάκι Κλείδες και το Μοναστήρι του Αποστόλου Ανδρέα, σημεία που γεωγραφικά σηματοδοτούν και τα όρια της κωμόπολης.

Η έκταση του χωριού είναι 9 τετραγωνικά χιλιόμετρα και είναι το μεγαλύτερο σε έκταση χωριό της Κύπρου. Από αρχαιότατων χρόνων στην Καρπασία κατοικούσαν Έλληνες, για αυτό δόθηκε στην περιοχή

● **Αυτό που έχει σημασία στη ζωή δεν είναι το τι σου συμβαίνει, αλλά το τι θυμάσαι και πώς το θυμάσαι**

αυτή και η ονομασία Αχαιών Ακτή. Η ελληνικότητα του χωριού σκιαγραφείται μέσα από τα αρχαιολογικά ευρήματα που υπάρχουν εκεί, αλλά και μέσα από το «Χρονικό» του Λεόντιου Μαχαιρά. Στο Ριζοκάρπασο

διατηρούνται ακόμη και σήμερα ως ένα βαθμό αρχαιολογικά ευρήματα. Μερικά από αυτά είναι ο ναός του Αγίου Φίλωνα στην περιοχή που προϋπήρχε η αρχαία πόλη Καρπασία, η Παναγία η Αφέντρικα, δύο χιλιόμετρα βόρεια του χωριού και η εκκλησία του Ασώματος, που βρίσκεται περίπου δέκα χιλιόμετρα ανατολικά του Αγίου Φίλωνα. Στην περιοχή που βρίσκονται οι ναοί παλιά υπήρχε η αρχαία πόλη Ουράνια. Μια άλλη ιστορική περιοχή βρίσκεται πίσω από το ακρωτήριο του Αποστόλου Ανδρέα, το Κάστρο, όπως το ονομάζουν οι Καρπασίτες, όπου το 1972-1973 η αρχαιολογική αποστολή του Πανεπιστημίου της Γαλλίας έκανε ανασκαφές και έφερε στο φως πολλά αξιόλογα αρχαιολογικά ευρήματα.

Η ονομασία του νέου οικισμού σχηματίστηκε από τη λέξη «ρίζα» και τη λέξη «Καρπασία», το αρχικό όνομα του οικισμού, στη θέση του οποίου δομήθηκε το σημερινό Ριζοκάρπασο. Η περιοχή Καρπασί γνώρισε μεγάλη πρόοδο και ανάπτυξη

συγκριτικά με τις άλλες περιοχές της Καρπασίας που χτίστηκαν την ίδια περίοδο

(Γιαλούσα και Ακανθού). Επιπλέον το Καρπάσι, μετά την παρακμή της αρχαίας πόλης Ουράνιας και τη μεταφορά των κατοίκων στην περιοχή που βρίσκεται σήμερα το χωριό, μετατράπηκε σε «αστικό» ζωτικό κέντρο της Καρπασίας. Αυτό θεωρείται ως ένας από τους λόγους που προστέθηκε στην ονομασία του χωριού η λέξη «ρίζα», για να υποδηλώνει ότι το χωριό αυτό αποτελούσε τη ρίζα όλων των περιοχών της Καρπασίας. Εύστοχα και σήμερα μπορεί κάποιος να χαρακτηρίσει το Ριζοκάρπασο ως τη ρίζα ή την ψυχή της Καρπασίας, αφού με την παραμονή των 247 εγκλωβισμένων συνεχίζει να δίνει ζωή και ελληνική πνοή στην περιοχή, που από τον Αύγουστο του 1974 κατέχεται παράνομα από τα τουρκικά στρατεύματα.

* Η Ιωάννα Αλεξάνδρου είναι φοιτήτρια της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Κύπρου και γραμματέας Λαογραφικού Ομίλου «Ριζοκάρπασο».

ΣΤΗΝ ΑΓΚΑΛΙΑ ΚΑΤΑΠΡΑΣΙΝΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Το χωριό είναι κτισμένο σε χαμηλό και εύφορο οροπέδιο, το οποίο και από τις τρεις πλευρές του καταφορίζει προς τη θάλασσα. Πέρα από το χωριό υψώνονται δεντροφυτεμένα βουνά και ολοπράσινες κοιλάδες που φτάνουν μέχρι το μοναστήρι του Αποστόλου Ανδρέα και την περιοχή Κάστρο που βρίσκεται πίσω από τη μεγαλύτερη, μετά τον Κύκκο, προσκυνηματική μονή του τόπου μας

Χερσόνησος Αγίων

Για την Καρπασία έχει δοθεί ο χαρακτηρισμός «Χερσόνησος Αγίων». Στα όρια της κοινότητας βρίσκονται οι εκκλησίες του Αγίου Συνεσίου, της Αγίας Τριάδας, της Παναγίας Ελεούσας, της Παναγίας Αφέντρικας, του Αποστόλου Ανδρέα (Ιερά Μονή), του Αγίου Γεωργίου (ερείπια στο Μεσοβούνι), του Αγίου Γεωργίου, της Αγίας Μαρίας, της Αγίας Αθανασίας, του Αγίου Φίλιωνα, του Αγίου Νικολάου, του Αγίου Φίλιωνα Αγριδιών, της Αγίας Μαύρης, της Αγίας Φωτεινής και πολλοί άλλοι ναοί.

Η τουρκική επιδρομή ανέτρεψε την ανάπτυξη

ΧΑΡΙΣ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΤΙΚΟΤΗΤΑ των κατοίκων του, το Ριζοκάρπασο άρχισε να ακμάζει στα τέλη του 19ου αιώνα. Στα μέσα του 20ού αιώνα ήταν το μεγαλύτερο χωριό της Κύπρου, αφού είχε πληθυσμό 5.000 κατοίκους. Περί τα τέλη της δεκαετίας του 1950 και αρχές τις δεκαετίας του 1960 άρχισε μεγάλη τάση μετανάστευσης προς την Αγγλία, την Αυστραλία και τη Νότιο Αφρική. Η μετανάστευση σταμάτησε περίπου το 1970 και λίγο αργότερα, το 1973-1974 άρχισε να παρατηρείται αντίστροφο ρεύμα με την επιστροφή των ξενιτεμένων, καθώς και την προσπάθεια αξιοποίησης των περιουσιών που διέθεταν οι Ριζοκαρπασίτες.

Στο χωριό υπήρχε Δημοτική Αγορά, Αστυνομικός Σταθμός, Πυροσβεστική (εθελοντική), Συνεργατικό Παντοπωλείο, Συνεργατική Πιστωτική Εταιρεία, ιατρείο του Γεώργιου Παλλίκαρου, οδοντιατρείο του Κουρουζίδη. Όλα αυτά δείχνουν πόσο ανεπτυγμένη ήταν η κωμόπολη του Ριζοκαρπασού. Επιπλέον υπήρχε το παλαιότερο κινηματοθέατρο της υπαίθρου, το «Λουιζιάνα», εργοστάσιο συσκευασίας Καπνού (ΣΟΚ), τέσσερα ελαιοτριβεία, δύο αλευρόμυλοι, σφαγείο, δέκα κρεοπωλεία, δύο λατομεία πέτρας και αρκετές ψαρόβαρκες, αφού ένα από τα κύρια επαγγέλματα των κατοίκων ήταν το ψάρεμα.

Το χωριό χωρίζεται σε τρεις ενορίες:

1. Την Αγία Τριάδα, η οποία πήρε την ονομασία της από την ομώνυμη εκκλησία που βρίσκεται

στο κέντρο της ενορίας.

2. Την Ανάβρυση, η οποία πήρε την ονομασία της από τις πάμπολλες βρύσες που υπήρχαν στην ενορία.
3. Το Λεκό, το οποίο πήρε την ονομασία του από το ποτάμι Λεκότις που διέσχιζε την ενορία. Μια άλλη εκδοχή αναφέρει ότι το Λεκό πήρε την ονομασία του κατά τη διάρκεια της Φραγκοκρατίας από το σχολείο που βρισκόταν στην περιοχή και στα γαλλικά ονομάζεται *Lécole*.

Οι κύριες ασχολίες των κατοίκων ήταν η γεωργία, η κτηνοτροφία και η αλιεία, ενώ τα κύρια προϊόντα ήταν ο καπνός, τα σιτηρά και τα καρπούζια (άνυδρα). Στο χωριό μας όλες οι γυναίκες ήταν αρκετά δραστήριες, δούλευαν και αυτές στα χωράφια, βοηθούσαν στην παραγωγή καπνού και επιπλέον κατασκεύαζαν πανέρια ή κάδρα από κουκούλια του μεταξοσκώληκα. Κι όλα αυτά τα συνδύαζαν πάντοτε με τη φροντίδα του σπιτιού και της οικογένειάς τους.

Οι οργανωμένοι φορείς του χωριού προσπαθούν με κάθε τρόπο να αναβιώσουν τα ήθη και τα έθιμα του χωριού και να διατηρήσουν τις μνήμες των κατοίκων ζωντανές και ανεξίτηλες. Από κοινού το σωματείο «Ριζοκάρπασον», τα Κοινοτικά Συμβούλια, ο Λαογραφικός Όμιλος, καθώς και η νεολαία αγωνίζονται για τη διατήρηση της πολιτισμικής μας ταυτότητας και της τοπικής μικροϊστορίας μας, όσο κι αν η μνήμη, όπου κι αν την αγγίζουμε, πονά...

Από το 1973 ήταν αισθητή η επιστροφή των ξενιτεμένων

